

Έντυπο: 300.1.1

Κυπριακή Δημοκρατία
Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της
Ανώτερης Εκπαίδευσης

Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης
Προγράμματος Σπουδών

Ίδρυμα:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Πρόγραμμα Σπουδών:

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Ευρωπαϊκό Δημόσιο
Δίκαιο και Πολιτική(Συμβατικό)

Λευκωσία, 1^η Φεβρουαρίου 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	σελ.
Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης.....	3
Εισαγωγή.....	4
Ευρήματα.....	6
Συμπεράσματα και Εισηγήσεις της Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης.....	13
Έντυπο 300.1.....	15

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

ΟΝΟΜΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ / ΙΔΡΥΜΑ
Χάρης Ταγαράς	Καθηγητής	Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθήνας, Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών
Μιχαήλ Χρυσομάλλης	Αν. Καθηγητής	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Νομική Σχολή
Παναγιώτης Γκλαβίνης	Αν. Καθηγητής	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Νομική Σχολή
Κατερίνα Σοφοκλέους	Φοιτήτρια	Πανεπιστήμιο Κύπρου, Νομική Σχολή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

I. Η διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης

Μετά τον ορισμό της Επιτροπής και πριν την επίσκεψή της στο Ίδρυμα των υπό αξιολόγηση προγραμμάτων στην Κύπρο, λάβαμε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και μελετήσαμε τα εξής έγγραφα:

A) Τις αιτήσεις για αξιολόγηση-πιστοποίηση των δυο μεταπτυχιακών προγραμμάτων «Ευρωπαϊκού Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής» (του κοινού προγράμματος και του προγράμματος εξ αποστάσεως) (έντυπα 200.1).

B) Το έντυπο 300.1.1, στη βάση του οποίου συντάσσουμε την παρούσα Έκθεση.

Γ) Το έγγραφο με τίτλο «Guidelines for the Members of the External Evaluation Committees» του Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (στο εξής «Φορέας»).

Δ) Ειδικώς για το εξ αποστάσεως πρόγραμμα, το οποίο όμως δεν αφορά η παρούσα έκθεση, τα έγγραφα Best Practices in Online Course Design and Delivery (Southern Oregon University, Distance Education Center, 9/10/2009) και Best Practices in Online Teaching Strategies (Hanover Research Council).

Τα εκτός Κύπρου εδρεύοντα μέλη έφθασαν στη Λευκωσία στις 29 Ιανουαρίου και αναχώρησαν στις 2 Φεβρουαρίου 2017. Η Επιτροπή εργάστηκε από τις 30 Ιανουαρίου έως και την 1^η Φεβρουαρίου, υποβάλλοντας στο τέλος της μέρας αυτής την έκθεσή μας στον Φορέα.

Για να αξιολογήσουμε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ευρωπαϊκό Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτική» του Πανεπιστημίου Λευκωσίας (στο εξής Πρόγραμμα), επισκεφθήκαμε κατ' αρχήν το Υπουργείο Παιδείας το πρωί της Δευτέρας 30 Ιανουαρίου 2017 και λάβαμε σε έντυπη μορφή τους τόμους της αίτησης αξιολόγησης/πιστοποίησης του Προγράμματος. Στη συνέχεια, επισκεφθήκαμε την ίδια ημέρα το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και είχαμε συναντήσεις εργασίας με την διοίκηση του Ίδρυματος και το διδακτικό προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με τον συντονισμό και την διδασκαλία του Προγράμματος.

Συγκεκριμένα, την Δευτέρα 30 Ιανουαρίου, συνεδριάσαμε από κοινού στην κεντρική αίθουσα συνεδριάσεων του Πανεπιστημίου με την συμμετοχή του κ. Πρύτανη, του Προέδρου του Συμβουλίου του Ίδρυματος, του Κοσμήτορα της Νομικής Σχολής, της Προέδρου του Τμήματος Νομικής, του Προέδρου του Τμήματος Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκών Σπουδών και της συντονίστριας του Προγράμματος, Δρ. Ιωάννου.

Μετά την παρουσίαση του Πανεπιστημίου από τον Πρύτανη και του Προγράμματος από την κα Ιωάννου, διεξήχθη εκτενής διαλογική συζήτηση με τα μέλη ΔΕΠ που διδάσκουν στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα και που συνετέλεσαν και στον σχεδιασμό του.

Η πρωινή συνεδρία διήρκεσε 4 ώρες. Το απόγευμα, το διδακτικό προσωπικό μάς παρουσίασε την διαχείριση της διδασκαλίας ενός μαθήματος μέσω της πλατφόρμας Moodle και συναντήσαμε δύο (2) απόφοιτους του Προγράμματος, με τους οποίους συζητήσαμε εκτενώς, χωρίς την παρουσία των αρμοδίων των Ιδρύματος.

Επιπλέον, οι υπεύθυνοι του Ιδρύματος μάς έδωσαν δοκιμαστική πρόσβαση στο Moodle και είχαμε έτσι την ευκαιρία να το επισκεφθούμε και να έχουμε άμεση αντίληψη της προετοιμασίας και της διδασκαλίας ενός μαθήματος.

Ακολούθως, συζητήσαμε για τις διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης που ακολουθούν στο Ίδρυμα γενικώς και στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα ειδικότερα.

Στο τέλος της ημέρας, οι αρμόδιοι του Ιδρύματος μάς παρέδωσαν έναν πλήρη φάκελο με την διδακτέα ύλη για το κάθε μάθημα, έναν ενδεικτικό αριθμό θεμάτων εξετάσεων, έναν αριθμό γραπτών φοιτητών, έναν αριθμό εργασιών φοιτητών και δύο διπλωματικές εργασίες, εκ των οποίων η μία δημοσιευμένη, τα οποία εξετάσαμε ενδελεχώς το ίδιο βράδυ σε συνεδρίαση που είχαμε τα μέλη της Επιτροπής.

Την επομένη ημέρα, Τρίτη 31 Ιανουαρίου 2017, τα μέλη της Επιτροπής συνεδριάσαμε τις πρωινές ώρες για να εκτιμήσουμε τις παραστάσεις μας της προηγούμενης ημέρας και το μεσημέρι επισκεφθήκαμε εκ νέου το Ίδρυμα για ζητήματα του εξ αποστάσεως Προγράμματος. Επίσης, ξεναγηθήκαμε στις βασικές εγκαταστάσεις του που χρησιμοποιούνται από τους καθηγητές και τους φοιτητές του Προγράμματος, όπως αίθουσες διδασκαλίας και κυρίως την βιβλιοθήκη, όπου και συνομιλήσαμε με την Βιβλιοθηκάρια.

Η Τετάρτη 1^η Φεβρουαρίου 2017 χρησιμοποιήθηκε για τη σύνταξη της Εκθεσης, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, υποβλήθηκε στον Φορέα το βράδυ της ίδιας μέρας.

II. Διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης

Η εκτίμησή μας όσον αφορά την ποιότητα και πληρότητα της Αίτησης είναι θετική, το ίδιο δε ισχύει, εξ όσων ενημερωθήκαμε κατά την επίσκεψή μας, και για την αποδοχή και συμμετοχή του Ιδρύματος και των υπευθύνων του Προγράμματος στις εσωτερικές διαδικασίες αξιολόγησης.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ:

1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ – ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΙ ΠΟΡΟΙ

- Εισδοχή Φοιτητών

Κατά το μέτρο που στην παρούσα ενότητα περιλαμβάνεται και το ζήτημα της εισδοχής των φοιτητών στο Πρόγραμμα, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η μόνη κατ' ουσίαν προϋπόθεση εισδοχής συνίσταται στην κατοχή συναφούς πτυχίου, ανεξαρτήτως βαθμού, χωρίς να προβλέπονται άλλα μετρήσιμα κριτήρια για την περίπτωση που ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τον αριθμό των εισακτέων, λχ. βαθμός συνάφειας πτυχίου, γλωσσικές γνώσεις, επαγγελματική εμπειρία, τυχόν ερευνητικό έργο, κλπ. Επίσης, μολονότι η καλή γνώση των αγγλικών είναι απαραίτητη για την παρακολούθηση του Προγράμματος, σχετική προϋπόθεση δεν αναφέρεται στο κεφάλαιο περί Εισδοχής. Τέλος, επειδή οι υποψήφιοι μπορεί να προέρχονται από πολλά και διάφορα επιστημονικά πεδία, η Επιτροπή διερωτάται μήπως κάποιες εξετάσεις τύπου «προαπαιτούμενων» (λχ. νομικών σε θέματα Πολιτικής Επιστήμης και το αντίθετο) θα ήταν σκόπιμες και θα διευκόλυνε την καλή περαιτέρω ροή του Προγράμματος.

- Οργάνωση διδακτικού έργου

Από τον αναλυτικό φάκελο των μαθημάτων που μας παραδόθηκε, την παρουσίαση ενός μαθήματος μέσω της πλατφόρμας Moodle και την συζήτηση που είχαμε με την πλειονότητα των διδασκόντων στο Πρόγραμμα, οι οποίοι ήσαν παρόντες, συμπεραίνουμε ότι το διδακτικό έργο οργανώνεται συστηματικά και επιμελημένα.

Όσον αφορά δε τον προβλεπόμενο αριθμό φοιτητών, θεωρούμε ότι επιτρέπει την αποτελεσματική και εποικοδομητική διδασκαλία για την επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Αυτό ισχύει διότι, ναι μεν κατά την Αίτηση ο μέγιστος αριθμός εισακτέων είναι 50, πλην όμως μας δηλώθηκε ότι, σε περίπτωση υπερβάσεως των 30 φοιτητών, θα οργανώνεται ξεχωριστό τμήμα.

- Διδασκαλία

Η Επιτροπή θεωρεί πολύ θετικό το γεγονός ότι το Πρόγραμμα διδάσκεται, πρώτον, κατά τις ημέρες της εβδομάδος και όχι τα σαββατοκύριακα και, δεύτερον, από διδακτικό προσωπικό του Ιδρύματος που διαμένει στην Κύπρο και που συνέβαλε στον σχεδιασμό του Προγράμματος.

Επί της ουσίας, οι πρακτικές που ακολουθούν οι διδάσκοντες όσον αφορά την προετοιμασία των μαθημάτων τους, την παράδοση της διδακτέας ύλης, την αφομοίωσή της από τους φοιτητές, την αξιολόγηση της επίδοσής τους και την παρακολούθηση των εργασιών τους, αποτιμώνται θετικά από την Επιτροπή, η οποία κρίνει ότι οι ακολουθούμενες πρακτικές ενδείκνυνται ιδιαίτερα για το αντικείμενο του Προγράμματος.

- Διδακτικό προσωπικό

Από τα βιογραφικά των διδασκόντων στο Πρόγραμμα και από την εκτενή ακαδημαϊκή συζήτηση που είχαμε μαζί τους, προέκυψε ότι το Διδακτικό Προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με την οργάνωση του διδακτικού έργου και την διδασκαλία των μαθημάτων διαθέτει τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, τα οποία εγγυώνται την αποτελεσματική διεξαγωγή του. Ειδικότερα, τα γνωστικά τους αντικείμενα, η διδακτική τους εμπειρία και το ερευνητικό τους έργο ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του Προγράμματος.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

- Σκοπός και μαθησιακά αποτελέσματα του Προγράμματος Σπουδών

Ο επιδιωκόμενος σκοπός του Προγράμματος και τα μαθησιακά αποτελέσματα αυτού είναι επαρκώς προσδιορισμένα. Η Επιτροπή κρίνει ότι το συγκεκριμένο Πρόγραμμα καλύπτει ένα κενό στην μετεκπαίδευση στα συνδυαστικά αντικείμενα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, του Συνταγματισμού και της Πολιτικής Επιστήμης στον Κυπριακό και Ελλαδικό χώρο, είναι δε επαιτητή η κρινόμενη πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Ενόψει όμως του ειδικότερου περιεχομένου του Προγράμματος, ίσως οι πρακτικές διαστάσεις του σκοπού και των μαθησιακών αποτελεσμάτων του να τονίζονται στην Αίτηση υπέρ του δέοντος.

- Δομή και Περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών

Αν και το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών είναι συγκροτημένο σε σχέση με τους στόχους που επιδιώκει κατά την Αίτηση (και δη τους «ειδικούς» στόχους – ερωτηματικά μπορούν ίσως να ανακύψουν ως προς γενικούς στόχους που συνδέονται με την αγορά εργασίας), η Επιτροπή διαπιστώνει μια δυσαρμονία μεταξύ του τίτλου του Προγράμματος και του περιεχομένου του. Ειδικότερα, μολονότι, όπως προαναφέρθηκε, το Πρόγραμμα αφορά στην προβληματική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, του Συνταγματισμού και της Πολιτικής Επιστήμης, χρησιμοποιεί στον τίτλο του τον όρο «Ευρωπαϊκό Δίκαιο» (παλαιότερα «Ευρωπαϊκό Δημόσιο Δίκαιο»), πράγμα που βρίσκεται σε αναντιστοιχία με το περιεχόμενο και δημιουργεί λανθασμένες εντυπώσεις, ίσως δε και προσδοκίες σε κάποιους υποψηφίους, οι οποίοι ενδεχομένως να το επιλέξουν χωρίς να έχουν μελετήσει επιμελώς το περιεχόμενο των διδασκομένων μαθημάτων. Και ναι μεν, οι υπεύθυνοι του Προγράμματος μάς εξήγησαν την ιδιαίτερη έννοια που προσδίδουν στον όρο «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», αυτό όμως αντικειμενικά δεν επαρκεί για να άρει τις επιφυλάξεις μας, οι οποίες ερείδονται στο γεγονός ότι ο όρος «Ευρωπαϊκό Δίκαιο» είναι ένας κεκτημένος διεθνώς τεχνικός όρος, ο οποίος ακόμη κι αν δεν περιορίζεται στο εν στενή έννοια Ενωσιακό Δίκαιο, πάντως, δεν έχει την ιδιαίτερη έννοια που του αποδίδει το Πρόγραμμα. Άλλωστε, ένα μεταπτυχιακό στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο θα απαιτούσε εντονότερη παρουσία επιστημόνων με ειδίκευση σε αυτό το γνωστικό αντικείμενο.

Επιπλέον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι τα τρία μαθήματα που διδάσκονται στο πρώτο εξάμηνο του Προγράμματος και αποτελούν την αφετηρία του, είναι καθαρώς μαθήματα θεωρίας του Συνταγματικού Δικαίου, Πολιτικής Επιστήμης και Πολιτειολογίας και, ανεξαρτήτως της σημασίας των αντικειμένων που

πραγματεύονται, δεν επιχειρούν να διασυνδέσουν τις θεματικές τους και το περιεχόμενό τους με το φαινόμενο της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο syllabus των εν λόγω μαθημάτων, δεν όχι απλώς δεν γίνεται αναφορά στην διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, αλλά δεν εμφανίζεται καν η λέξη «ευρωπαϊκός».

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή συστήνει, τούτο δε ανεξαρτήτως της προσαρμογής του τίτλου του Προγράμματος (ζήτημα στο οποίο αποδίδει πρωταρχική σημασία), τον εμπλουτισμό του curriculum καθενός από τα εν λόγω μαθήματα, έτσι ώστε να συνδέεται ορατά το περιεχόμενό τους με την διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

Στο ίδιο αυτό πλαίσιο, και πέραν των προαναφερομένων, θα εξισορροπούσε το Πρόγραμμα εάν το μάθημα της «Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Οικονομικής Ολοκλήρωσης» διδασκόταν στο πρώτο αντί για το δεύτερο εξάμηνο.

Last but not least, η Επιτροπή εκτιμά ότι το Πρόγραμμα θα αναβαθμιζόταν ουσιαδώς, ενόψει ιδίως της φύσεως του αντικειμένου του και του περιεχομένου των σπουδών του, εάν η διπλωματική εργασία καθίστατο υποχρεωτική.

- **Διασφάλιση Ποιότητας του Προγράμματος Σπουδών και ECTS**

Από την παρουσίαση των μεθόδων διασφάλισης ποιότητας που ακολουθεί το Ίδρυμα γενικώς και που εφαρμόζει και στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα, προκύπτει ότι το Πρόγραμμα σχεδιάζεται και παρακολουθείται με μεθόδους σύμφωνες με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές.

Ειδικά πάντως για τα ECTS με τα οποία πιστώνονται τα διδασκόμενα μαθήματα ανά εξάμηνο, η Επιτροπή κρίνει ότι τα 10 ECTS ανά μάθημα, με αποτέλεσμα να διδάσκονται τρία (3) μαθήματα ανά εξάμηνο, είναι υπερβολικά, τόσο συγκρινόμενα με άλλα μεταπτυχιακά προγράμματα υψηλού επιπέδου, όσο και με βάση τον φόρτο εργασίας που προϋποθέτουν τα 10 ECTS, δηλαδή τις 300 ώρες περίπου ανά μάθημα.

Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να εξεταστεί η αύξηση των ECTS της διπλωματικής εργασίας, ιδίως αν αυτή καθίστατο, όπως προτείνουμε ανωτέρω, υποχρεωτική.

- **Διαχείριση του Προγράμματος Σπουδών**

Η διαχείριση του Προγράμματος όσον αφορά τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγησή του είναι ικανοποιητική και στηρίζεται στην αντίστοιχη εμπειρία του Ιδρύματος.

Εξ όσων τουλάχιστον μας ελέχθη, το Πρόγραμμα λειτουργεί χωρίς εξωακαδημαϊκές παρεμβάσεις, περαιτέρω δε διαπιστώνουμε ότι οι πληροφορίες που αφορούν το Πρόγραμμα είναι ηλεκτρονικά προσβάσιμες και ότι υπάρχει επαρκής μηχανισμός αξιολόγησης, καθώς και σύστημα αναγνώρισης και μεταφοράς ECTS.

Η μόνη επιφύλαξη που θα διατυπώναμε στο πλαίσιο αυτό έγκειται στην έλλειψη είτε ειδικού Κανονισμού Σπουδών για το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, είτε έστω γενικού

Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών σε επίπεδο Ιδρύματος, οι οποίοι θα ενίσχυαν την διαφάνεια και θα διευκόλυναν όλους τους παράγοντες του Προγράμματος. Αυτό, όμως, οφείλεται στην πρακτική του Ιδρύματος, το οποίο διαθέτει έναν ενιαίο κανονισμό για όλες τις σχολές, που ισχύει τόσο για το προπτυχιακό όσο και για το μεταπτυχιακό επίπεδο. Αντιθέτως, υφίσταται ειδικός κανονισμός για τις διδακτορικές σπουδές.

- Διεθνής Διάσταση του Προγράμματος Σπουδών

Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η διεθνής διάσταση του Προγράμματος είναι ασθενής. Δεν ενημερώθηκε για (και προφανώς δεν υπάρχουν) συνεργασίες με άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα ή Προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών, ενώ κατά κανόνα δεν προβλέπονται επισκέψεις εισηγητών από την αλλοδαπή, οι οποίες ενδείκνυνται στη συγκεκριμένη περίπτωση και το Πανεπιστήμιο διαθέτει τα απαραίτητα μέσα για να το κάνει. Η επιφύλαξη αυτή ισχύει κατά μείζονα λόγο για ένα μεταπτυχιακό που από τη φύση του αντικειμένου του έχει διεθνή χαρακτήρα.

Επίσης, η διεθνής διάσταση θα ενισχυόταν εκ των πραγμάτων και αν η παρεχόμενη βιβλιογραφία δεν περιοριζόταν σε ελληνόγλωσσες και αγγλόφωνες πηγές. Το ίδιο ισχύει και για το υλικό της Βιβλιοθήκης, αν και μας δηλώθηκε ότι τελευταία γίνεται προσπάθεια ενίσχυσής της με έργα άλλων γλωσσών.

- Σύνδεση με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία

Όλα τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών δεν είναι απαραίτητο να συνδέονται στενά με την αγορά εργασίας. Το παρόν μεταπτυχιακό εκ φύσεως και λόγω του αντικειμένου του δεν μπορεί να συσχετισθεί με συγκεκριμένες προοπτικές απορρόφησης από την αγορά εργασίας, το δε σχετικό κεφάλαιο στην Αίτηση είναι μάλλον υπερβολικό στο πλαίσιο αυτό. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν παρουσιάζει ευρύτερη χρησιμότητα για την κοινωνία, λόγω του καινοτόμου χαρακτήρα του και της έμφασης που επιχειρεί να δώσει στην πολιτική/πολιτειολογική/συνταγματική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, αναπόσπαστο τμήμα της οποίας αποτελεί ο ευρύτερος Κυπριακός και Ελλαδικός χώρος.

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- Συνέργεια Έρευνας Διδασκαλίας

Εκ των πραγμάτων υπάρχει συνέργεια έρευνας και διδασκαλίας, αφού φυσιολογικά οι διδάσκοντες τείνουν να δώσουν έμφαση σε αντικείμενα που παράλληλα ερευνούν. Από την άλλη πλευρά, τέτοια συνέργεια δεν φαίνεται να προκύπτει από τις εργασίες προόδου που απαιτούνται στα διάφορα μαθήματα. Ίσως, οι διπλωματικές εργασίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν όχημα τέτοιας συνέργειας, δυστυχώς όμως δεν είναι υποχρεωτικές.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

- **Διοικητικοί Μηχανισμοί**
- **Υποδομές/Υποστήριξη**
- **Οικονομικοί Πόροι**

Το Ίδρυμα διαθέτει σε επάρκεια τους αναγκαίους διοικητικούς μηχανισμούς, τους ανθρώπινους πόρους και τις απαραίτητες υποδομές για να υλοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και το Πρόγραμμα αυτό.

Ειδικότερα δε για τους οικονομικούς πόρους, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η πρόβλεψη σχετικά υψηλών διδάκτρων επιτρέπει στο Ίδρυμα να εξασφαλίσει ένα ακόμη υψηλότερο επίπεδο παροχών, λ.χ. με εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών ή προσκλήσεις αλλοδαπών διαλεκτών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ¹

- *Η παρούσα κατάσταση του προγράμματος, καλές πρακτικές, αδυναμίες που εντοπίστηκαν κατά τη διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης από την Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης, εισηγήσεις για βελτίωση.*

Η Επιτροπή αποτιμά θετικά πολλές πτυχές του Προγράμματος, συνδεδεμένες τόσο με το ουσιαστικό περιεχόμενό του, περιλαμβανομένου και της πρωτότυπου χαρακτήρα του, όσο και με τις οργανωτικές διαστάσεις του, που αφορούν είτε τη λειτουργία και διαχείριση του Προγράμματος καθεαυτού είτε τη υποδομή και γενικότερο πλαίσιο του Ιδρύματος στο πλαίσιο του οποίου παρέχεται.

Διαπιστώνει όμως και μία σημαντική αδυναμία που έγκειται στην αναντιστοιχία μεταξύ του τίτλου του προγράμματος (με τη χρήση κυρίως του όρου «ευρωπαϊκό δίκαιο») και του ουσιαστικού περιεχομένου του, όπως αναλυτικότερα εξηγείται στα αντίστοιχα επιμέρους κεφάλαια της έκθεσης, όπου γίνεται αναφορά και στα αρνητικά της εν λόγω αναντιστοιχίας.

Κατά την Επιτροπή δύο είναι δυνατές θεραπείες του προβλήματος.

Η πρώτη έγκειται στην προσαρμογή του τίτλου, έτσι ώστε να καθίσταται σαφές ότι αφορά τη συνδυασμένη προβληματική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, του Συνταγματισμού και της Πολιτικής Επιστήμης, με τη χρήση των όρων αυτών.

Η δεύτερη θα απαιτούσε ριζική επέμβαση στο πρόγραμμα, με κατάργηση ή σύμπτυξη υπαρχόντων μαθημάτων και προσθήκη νέων, ώστε να δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Προγράμματος ως επίσης ευρωπαϊκού δικαίου.

Η Επιτροπή θεωρεί πιο ενδεδειγμένη την πρώτη εκδοχή, όχι μόνο διότι είναι ευκολότερα εφαρμόσιμη και ανταποκρίνεται καλύτερα σ' αυτό που αντιλαμβανόμαστε ότι είχαν κατά νου οι σχεδιαστές του προγράμματος, αλλά και διότι τον καινοτόμο χαρακτήρα του προγράμματος που συνιστά ταυτόχρονα την προστιθέμενη αξία του στη μεταπτυχιακού επιπέδου μελέτη του ενωσιακού φαινομένου. Η δεύτερη προσέγγιση, και επιτυχώς να υλοποιηθεί, θα προσέθετε απλώς ένα επιπλέον «ευρωπαϊκό» μεταπτυχιακό στην πληθώρα προσφερομένων στην Ελλάδα και Κύπρο, αλλά και ευρύτερα.

Στο σημείο αυτό των «συμπερασμάτων και εισηγήσεων» δεν επιθυμούμε να επανέλθουμε εν εκτάσει σε άλλα ζητήματα που θίγουμε στην παρούσα έκθεση, όπως οι όροι εισδοχής στο Πρόγραμμα, η ανάγκη ενίσχυσης της διεθνούς διάστασης, καθώς και το ζήτημα των ECTS και της διπλωματικής εργασίας,

¹ Σημειώνεται ότι στο σημείο αυτό, η Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης αναμένεται να τεκμηριώσει τα ευρήματα και τις εισηγήσεις της στη βάση του Εντύπου με αρ. 300.1. Δεν αναμένεται από την Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης να υποβάλει εισήγηση για έγκριση ή απόρριψη του υπό αξιολόγηση προγράμματος σπουδών. Η εν λόγω απόφαση εμπίπτει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου του Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης.

θεωρούμε όμως ότι και εκεί το Πρόγραμμα είναι δεκτικό βελτιώσεων, και σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία.

Έντυπο: 300.1

Κριτήρια και Δείκτες Ποιότητας Εξωτερική Αξιολόγηση Προγράμματος Σπουδών

Ίδρυμα: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Τίτλος Προγράμματος: «Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Ευρωπαϊκό Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτική»

Διάρκεια Προγράμματος: Τρία (3) ακαδημαϊκά εξάμηνα σπουδών

Ημερομηνία Αξιολόγησης: Τετάρτη 1 Φεβρουαρίου 2017

Μέλη Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης

ΟΝΟΜΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ / ΙΔΡΥΜΑ
Χάρης Ταγαράς	Καθηγητής	Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθήνας, Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών
Μιχαήλ Χρυσομάλλης	Αν. Καθηγητής	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Νομική Σχολή
Παναγιώτης Γκλαβίνης	Αν. Καθηγητής	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Νομική Σχολή
Κατερίνα Σοφοκλέους	Φοιτήτρια	Πανεπιστήμιο Κύπρου, Νομική Σχολή

Ημερομηνία και Ώρα Επιτόπιας Επίσκεψης: Δευτέρα 30 Ιανουαρίου 2017 από τις 10:00' μέχρι τις 18:00' και Τρίτη 31 Ιανουαρίου 2017 από τις 12:00' μέχρι τις 18:00'.

Διάρκεια Επιτόπιας Επίσκεψης: Δεκατέσσερις (14) ώρες, μέρος από τις οποίες, που δεν μπορεί όμως να προσδιορισθεί με ακρίβεια, αφορούσε ειδικώς το εξ αποστάσεως πρόγραμμα.

1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ – ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΙ ΠΟΡΟΙ						
1.1	Οργάνωση διδακτικού έργου	1	2	3	4	5
1.1.1	Τα κριτήρια εισδοχής φοιτητών/τριών στο πρόγραμμα σπουδών βασίζονται σε σαφείς κανονισμούς και στη συνεπή εφαρμογή τους.					
1.1.2	Ο αριθμός φοιτητών κατά μάθημα επιτρέπει την εποικοδομητική διδασκαλία και επικοινωνία και συγκρίνεται θετικά με τα ισχύοντα διεθνή πρότυπα ή/και διεθνείς πρακτικές.					
1.1.3	Η οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας εξασφαλίζει την ποιοτική υλοποίηση των στόχων του προγράμματος σπουδών και την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Συγκεκριμένα λαμβάνονται υπόψη:					
1.1.3.1	Η εφαρμογή συγκεκριμένου ακαδημαϊκού ημερολογίου και η έγκαιρη δημοσιοποίησή του.					
1.1.3.2	Η γνωστοποίηση αναλυτικών περιγραμμάτων σπουδών στους φοιτητές/τριες και η εφαρμογή τους από τους διδάσκοντες.					
1.1.3.3	Οι επικαιροποιημένες ιστοσελίδες των μαθημάτων με συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό					
1.1.3.4	Οι διαδικασίες εκπόνησης πτυχιικών και μεταπτυχιικών εργασιών / πρακτικής άσκησης					
1.1.3.5	Οι διαδικασίες διεξαγωγής και η μορφή εξετάσεων και αξιολόγησης φοιτητών/τριών.					
1.1.3.6	Η αποτελεσματική ενημέρωση των φοιτητών/τριών και διευκόλυνση της συμμετοχής της στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.					
1.1.4	Παρέχονται στους φοιτητές/τριες του προγράμματος σπουδών, επαρκείς και σύγχρονοι μαθησιακοί πόροι περιλαμβανομένων:					
1.1.4.1	των εγκαταστάσεων					
1.1.4.2	της βιβλιοθήκης					
1.1.4.3	της υποδομής					
1.1.4.4	της φοιτητικής μέριμνας					

	1.1.4.5	της ακαδημαϊκής καθοδήγησης				
1.1.5	Εφαρμόζεται πολιτική τακτικής και αποτελεσματικής επικοινωνίας διδασκόντων – φοιτητών					
1.1.6	Οι διδάσκοντες κάθε μαθήματος παρέχουν έγκαιρη και αποτελεσματική ανατροφοδότηση στους φοιτητές τους.					
1.1.7	Οι θεσμοθετημένοι μηχανισμοί για τη στήριξη των φοιτητών και την επικοινωνία με το διδακτικό προσωπικό είναι αποτελεσματικοί.					
1.1.8	Οι μηχανισμοί ελέγχου της επίδοσης των φοιτητών είναι αποτελεσματικοί.					
1.1.9	Οι μηχανισμοί στήριξης των φοιτητών/τριών με προβληματική ακαδημαϊκή επίδοση είναι αποτελεσματικοί.					
1.1.10	Οι διαδικασίες ακαδημαϊκής συμβουλευτικής (mentoring) είναι διαφανείς και αποτελεσματικές σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα και λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του ακαδημαϊκού φόρτου.					
1.1.11	Στο πρόγραμμα σπουδών εφαρμόζεται αποτελεσματική πολιτική για την πρόληψη και εντοπισμό της λογοκλοπής.					
1.1.12	Στο πρόγραμμα σπουδών οι μηχανισμοί διαχείρισης παραπόνων και επίλυσης διαφορών είναι ικανοποιητικοί.					

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αριθμητική αξιολόγηση είναι θετική και αρκετά υψηλή, με συνηθέστερο βαθμό το 4, το γεγονός δε ότι διατυπώνεται επιφυλακτικότητα ως προς το 1.1.1 και 1.1.2, χωρίς όμως να οδηγεί σε χαμηλό βαθμό, λχ. επιπέδου 2, οφείλεται στο ότι, ναι μεν τα κριτήρια εισδοχής (που ούτως ή άλλως θα «κέρδιζαν» από εξειδίκευση και κάποια αυστηροποίηση, λχ. με εξέταση προαπαιτούμενων) δεν διευκρινίζουν πώς γίνεται η ιεράρχηση και κατάταξη των υποψηφίων σε περίπτωση μεγάλου αριθμού σε σχέση με τις προσφερόμενες θέσεις, αυτή η περίπτωση όμως φαίνεται υποθετική σήμερα και στο σχετικά κοντινό μέλλον.

Σημειώστε:

- α) τον προσδοκώμενο αριθμό Κύπριων και αλλοδαπών φοιτητών στο πρόγραμμα σπουδών: προβλέπονται από την Αίτηση 50 στο συμβατικό Πρόγραμμα και 100 στο εξ αποστάσεως. Εκτιμούμε ότι το συμβατικό Πρόγραμμα δεν θα υπερβεί τους 15 και το εξ αποστάσεως τους 30.
- β) από ποιες χώρες αναμένεται ο μεγαλύτερος αριθμός φοιτητών: Ελλάδα.
- γ) τον μέγιστο προγραμματισμένο αριθμό φοιτητών κατά τμήμα: 30

1.2	Διδασκαλία	1	2	3	4	5
1.2.1	Η μεθοδολογία του κάθε μαθήματος είναι κατάλληλη για την επίτευξη του σκοπού του μαθήματος και των επιμέρους θεματικών ενοτήτων.					
1.2.2	Η μεθοδολογία του κάθε μαθήματος είναι κατάλληλη για ενήλικες.					
1.2.3	Γίνεται συνεχής-διαμορφωτική αξιολόγηση και ανατροφοδότηση των φοιτητών σε τακτά διαστήματα.					
1.2.4	Το σύστημα και τα κριτήρια αξιολόγησης και ανατροφοδότησης των επιδόσεων των φοιτητών/τριών στα μαθήματα είναι σαφή, επαρκή και σε γνώση των φοιτητών/τριών.					
1.2.5	Εφαρμόζονται εκπαιδευτικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία.					
1.2.6	Στη διδασκαλία υιοθετείται η χρήση σύγχρονων εκπαιδευτικών τεχνολογιών που συνάδουν με διεθνή πρότυπα, συμπεριλαμβανομένης πλατφόρμας ηλεκτρονικής υποστήριξης μάθησης.					
1.2.7	Το διδακτικό υλικό (βιβλία, εγχειρίδια, επιστημονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων και διδακτικές σημειώσεις) πληροί τις προδιαγραφές που προβλέπει η μεθοδολογία των επιμέρους μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα.					
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Η διδασκαλία είναι προσαρμοσμένη στο «ιδιαιτέρο» αντικείμενο του μεταπτυχιακού (επεξηγούμε το εντός εισαγωγικών επίθετο παραπάνω, σελ. 7), η σχετική δε επιφύλαξη στο 1.2.5 οφείλεται στο ότι δεν επιβεβαιώθηκε η πρακτική προφορικών παρουσιάσεων από φοιτητές, με ερωτήσεις από διδάσκοντες ή/και συμφοιτητές, ενώ στο 1.2.7 οφείλεται στο συνεχή εξελικτικό χαρακτήρα της ΕΕ που καθιστά εύκολα ανεπίκαιρους τους καταλόγους βιβλιογραφίας, νομολογίας κλπ.</p>						
1.3	Διδακτικό Προσωπικό	1	2	3	4	5
1.3.1	Ο αριθμός του ακαδημαϊκού προσωπικού, πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, και τα γνωστικά αντικείμενα του προσωπικού αυτού υποστηρίζουν επαρκώς το πρόγραμμα σπουδών.					
1.3.2	Οι διδάσκοντες κάθε μαθήματος έχουν συναφή τυπικά κι					

	ουσιαστικά προσόντα για τη διδασκαλία του μαθήματος, όπως περιγράφονται στις σχετικές νομοθεσίες, περιλαμβανομένων των ακόλουθων:					
1.3.2.1	Εξειδίκευση στα διδασκόμενα μαθήματα, με προτίμηση διδακτορικό στο θέμα.					
1.3.2.2	Δημοσιεύσεις στο γνωστικό αντικείμενο					
1.3.3	Τα γνωστικά αντικείμενα των Επισκεπτών Καθηγητών υποστηρίζουν επαρκώς το πρόγραμμα σπουδών.					N / A
1.3.4	Το Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό έχει τα απαιτούμενα προσόντα, επαρκή επαγγελματική πείρα και εξειδίκευση για τη διδασκαλία περιορισμένου αριθμού μαθημάτων του προγράμματος σπουδών.					N / A
1.3.5	Σε κάθε πρόγραμμα σπουδών, το Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό δεν υπερβαίνει το 30% του διδακτικού ερευνητικού προσωπικού.					N / A
1.3.6	Το διδακτικό προσωπικό κάθε ιδιωτικής και δημόσιας σχολής κατά ποσοστό όχι μικρότερο του 70% κατέχει αναγνωρισμένο ακαδημαϊκό τίτλο κατά μία βαθμίδα ανώτερο από το επίπεδο του προγράμματος στο οποίο διδάσκει.					
1.3.7	Ο λόγος του αριθμού μαθημάτων του προγράμματος σπουδών που διδάσκεται από ακαδημαϊκό προσωπικό πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης προς τον αριθμό των μαθημάτων που διδάσκεται από ακαδημαϊκό προσωπικό μερικής απασχόλησης διασφαλίζει την ποιότητα σπουδών του προγράμματος σπουδών.					
1.3.8	Ο λόγος του αριθμού φοιτητών προς το συνολικό αριθμό του διδακτικού προσωπικού είναι επαρκής για την υποστήριξη και τη διασφάλιση της ποιότητας του προγράμματος σπουδών.					
1.3.9	Ο χρόνος διδασκαλίας του ακαδημαϊκού προσωπικού δεν περιορίζει τη διεξαγωγή έρευνας, τη συγγραφή και την κοινωνική προσφορά.					
1.3.10	Οι μελλοντικές αποχωρήσεις / συνταξιοδοτήσεις, αναμενόμενες προσλήψεις και εξελίξεις του ακαδημαϊκού προσωπικού εξασφαλίζουν την ομαλή υλοποίηση του προγράμματος σπουδών σε ορίζοντα πενταετίας.					
1.3.11	Ο Συντονιστής του προγράμματος έχει τα προσόντα και την εμπειρία για να συντονίζει με επάρκεια το πρόγραμμα σπουδών.					

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Εδώ, όπως διαπιστώνεται, υπάρχει γενικώς υψηλότερη βαθμολογία, επιπέδου 4 ή 5, το δε 3 στο 1.3.11 δεν υποκρύπτει επιφύλαξη ως προς τα προσόντα και την εμπειρία της συντονίστριας, αυτοτελώς θεωρούμενα, αλλά στο ότι, από επιστημονικής πλευράς, τα γνωστικά της αντικείμενα δεν είναι εκείνα που αποτελούν το κέντρο βάρους του προγράμματος, που, όπως γράφουμε αλλού, είναι η συνταγματική και πολιτικής επιστήμης θεώρηση του ευρωπαϊκού γίνεσθαι.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ						
2.1	Σκοπός και μαθησιακά αποτελέσματα του Προγράμματος Σπουδών	1	2	3	4	5
2.1.1	Ο σκοπός και οι στόχοι του προγράμματος σπουδών διατυπώνονται σε μορφή αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και συνάδουν με την αποστολή και τη στρατηγική του ιδρύματος.					
2.1.2	Ο σκοπός του προγράμματος και τα μαθησιακά αποτελέσματα αξιοποιούνται ως οδηγός για τον σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών.					
2.1.3	Ο τίτλος και το πρόγραμμα σπουδών ανταποκρίνονται στις βασικές πρόνοιες των αντίστοιχων Επαγγελματικών και Επιστημονικών Σωμάτων, για σκοπούς εγγραφής στα σώματα αυτά.	N / A				
2.1.4	Το περιεχόμενο του προγράμματος, οι μορφές αξιολόγησης, τα διδακτικά υλικά και ο εξοπλισμός οδηγούν στην επίτευξη του σκοπού του προγράμματος και στη διασφάλιση των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.					
2.1.5	Τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος σπουδών είναι γνωστά στους φοιτητές/τριες και στα μέλη του ακαδημαϊκού και διδακτικού προσωπικού.					
2.1.6	Η μαθησιακή διαδικασία είναι κατάλληλα σχεδιασμένη, ώστε να επιτυγχάνονται τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.					
2.1.7	Ο τίτλος σπουδών που απονέμεται στους/στις φοιτητές/τριες ανταποκρίνεται στον σκοπό και στα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος.					

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η κάπως επιφυλακτικότερη θέση ως προς ορισμένα κριτήρια, λχ. 2.1.1 και 2.1.2, οφείλεται στο ότι οι στόχοι και τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος διατυπώνονται στην Αίτηση με μεγαλύτερη ευρύτητα απ' ό,τι δικαιολογεί το μάλλον, αν όχι περιορισμένο, πάντως σχετικώς ειδικό, αντικείμενό του.

Όσον αφορά στο 2.1.7, η βαθμολόγηση με 3 προκύπτει ως συνισταμένη δυο κρίσεων:

- αφενός ότι το απονεμόμενο δίπλωμα ανταποκρίνεται στο σκοπό (με τη μικρή επιφύλαξη που διατυπώνεται στη σελίδα 7) και στα μαθησιακά αποτελέσματα που αναγράφονται στην Αίτηση, κρίση η οποία εν απουσία άλλου ζητήματος θα οδηγούσε σε υψηλότερο βαθμό,
- αφετέρου όμως ότι το εν λόγω δίπλωμα φέρει ονομασία σε μεγάλο βαθμό αναντίστοιχη με το περιεχόμενο του Προγράμματος, αν λαμβάναμε δε υπόψη μόνο το δεύτερο αυτό σκέλος της κρίσης μας, ο βαθμός θα ήταν μεταξύ 1 και 2).

2.2	Δομή και Περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών	1	2	3	4	5
2.2.1	Τα αναλυτικά προγράμματα των μαθημάτων καθορίζουν με σαφήνεια τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο, τις διδακτικές και μαθησιακές προσεγγίσεις και τον τρόπο αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών/τριών.					
2.2.2	Εφαρμόζεται το Ευρωπαϊκό Σύστημα Συσσώρευσης και Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) και υπάρχει πραγματική αντιστοιχία πιστωτικών μονάδων και φόρτου εργασίας κατά μάθημα και κατά εξάμηνο για τον φοιτητή, είτε αυτός παρακολουθεί συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών είτε είναι εγγεγραμμένος και φοιτά παράλληλα σε περισσότερα προγράμματα σπουδών, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή πρακτική στα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης.					
2.2.3	Το πρόγραμμα σπουδών είναι δομημένο με συνεκτικό τρόπο και ακολουθία, ώστε έννοιες που λειτουργούν ως προϋποθέσεις να προηγούνται της διδασκαλίας άλλων πιο σύνθετων και γνωστικά πιο απαιτητικών εννοιών.					
2.2.4	Ο τίτλος του προγράμματος, τα μαθησιακά αποτελέσματα, και το περιεχόμενο είναι συμβατά μεταξύ τους.					
2.2.5	Το πρόγραμμα σπουδών, πέραν των μαθημάτων στα κύρια γνωστικά αντικείμενα, περιέχει ικανοποιητικό αριθμό μαθημάτων γενικής εκπαίδευσης.	N / A				
2.2.6	Το περιεχόμενο των μαθημάτων και ενοτήτων και οι αντίστοιχες εκπαιδευτικές δραστηριότητες είναι κατάλληλες					

	για την επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά στις γνώσεις, στις δεξιότητες και στις ικανότητες που πρέπει να αναπτύσσουν οι φοιτητές/τριες.						
2.2.7	Ο αριθμός και το περιεχόμενο των μαθημάτων του προγράμματος είναι επαρκή για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων.						
2.2.8	Το περιεχόμενο των μαθημάτων του προγράμματος αντικατοπτρίζει τα τελευταία επιτεύγματα / εξελίξεις στην επιστήμη, στις τέχνες, στην έρευνα και στην τεχνολογία.						
2.2.9	Δίνεται ευελιξία επιλογών / δυνατότητα προσαρμογής στις προσωπικές ανάγκες ή στις ανάγκες των φοιτητών/τριών με ειδικές ανάγκες.						
ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ							
<p>Εδώ έχουμε την σχετικώς χαμηλότερη αριθμητική αξιολόγηση στην Εκθεση, διότι η κύρια αμφιβολία και επιφυλακτικότητά μας για το υπό αξιολόγηση Πρόγραμμα εντοπίζεται ακριβώς σε ζητήματα που μάλλον με τη θεματική «Δομή και Περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών» συνδέονται. Πρόκειται ειδικότερα για το ότι, όπως έχει ήδη επισημανθεί, οι τίτλοι των μαθημάτων και το περιεχόμενό τους δεν δικαιολογούν ονομασία του προγράμματος που να περιέχει τον όρο «ευρωπαϊκό δίκαιο», αφού κατ' ουσίαν πρόκειται για προσέγγιση της ευρωπαϊκής ενοποίησης υπό το πρίσμα των συνταγματικών θεωριών και της πολιτικής επιστήμης. Και είναι θέμα στο οποίο αποδίδουμε πρωταρχική σημασία.</p>							
2.3	Διασφάλιση Ποιότητας του Προγράμματος Σπουδών	1	2	3	4	5	
2.3.1	Οι ρυθμίσεις που αφορούν στη διασφάλιση της ποιότητας του προγράμματος σπουδών καθορίζουν σαφείς αρμοδιότητες και διαδικασίες.						
2.3.2	Διασφαλίζεται η συμμετοχή στις διαδικασίες του συστήματος διασφάλισης ποιότητας του προγράμματος σπουδών						
	2.3.2.1 των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού						
	2.3.2.2 των μελών του διοικητικού προσωπικού						
	2.3.2.3 των φοιτητών/τριών						
2.3.3	Ο οδηγός, ή/και οι κανονισμοί διασφάλισης ποιότητας παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες και στοιχεία για την υποστήριξη και διαχείριση του προγράμματος σπουδών.						
2.3.4	Η διαδικασία διασφάλισης ποιότητας αποτελεί ακαδημαϊκή						

	διαδικασία και δεν υπόκειται σε περιορισμούς από μη ακαδημαϊκούς παράγοντες.					
ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ						
Υπό την επιφύλαξη που διατυπώνεται στις καταληκτικές παρατηρήσεις της ενότητας 2.2, θεωρούμε ότι η ποιότητα του Προγράμματος διασφαλίζεται σε πραγματικώς υψηλό επίπεδο.						
2.4	Διαχείριση του Προγράμματος Σπουδών	1	2	3	4	5
2.4.1	Διενεργείται αποτελεσματική διαχείριση του προγράμματος σπουδών όσον αφορά στον σχεδιασμό, στην έγκριση, στην παρακολούθηση και στην αναθεώρησή του.					
2.4.2	Διασφαλίζεται ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν στη βάση του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος.					
2.4.3	Διασφαλίζεται ότι η διαδικασία διαχείρισης και ανάπτυξης των προγραμμάτων σπουδών είναι ακαδημαϊκή διαδικασία η οποία λειτουργεί χωρίς οποιεσδήποτε μη ακαδημαϊκές παρεμβάσεις.					
2.4.4	Η ακαδημαϊκή ιεραρχία του ιδρύματος (Πρύτανης, Αντιπρυτάνεις, Κοσμήτορες, Πρόεδροι και Συντονιστές προγραμμάτων, ακαδημαϊκό προσωπικό) έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την ακαδημαϊκή αριστεία και την ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών.					
2.4.5	Οι πληροφορίες που αφορούν στο πρόγραμμα σπουδών αναρτώνται δημόσια και περιλαμβάνουν:					
2.4.5.1	Τις διατάξεις αναφορικά με τις πιστώσεις μονάδων					
2.4.5.2	Τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα					
2.4.5.3	Τη μεθοδολογία					
2.4.5.4	Τις περιγραφές των μαθημάτων					
2.4.5.5	Τη δομή του προγράμματος					
2.4.5.6	Τα κριτήρια εισδοχής					
2.4.5.7	Τη μορφή και τις διαδικασίες αξιολόγησης των φοιτητών/τριών					
2.4.6	Η απονομή του τίτλου σπουδών συνοδεύεται από «Παράρτημα Διπλώματος» (diploma supplement) το οποίο είναι σύμφωνο με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς προδιαγραφές.					
2.4.7	Διασφαλίζεται αποτελεσματικός μηχανισμός αξιολόγησης του					

	προγράμματος σπουδών από τους/τις φοιτητές/τριες.						
2.4.8	Η αναγνώριση και η μεταφορά πιστωτικών μονάδων από προηγούμενη φοίτηση ρυθμίζεται με διαδικασίες και κανονισμούς οι οποίοι διασφαλίζουν ότι οι περισσότερες πιστωτικές μονάδες απονέμονται από το ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο.						
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Η βαθμολογία κυμαίνεται μεταξύ του ικανοποιητικού και πολύ ικανοποιητικού, καθώς η εκτίμησή μας είναι σχεδόν ανεπιφύλακτα γενικώς θετική τόσο για την εν στενή εννοία διαχείριση του προγράμματος, όσο και για τη διαφάνεια και αξιολόγηση.</p>							
2.5	Διεθνής Διάσταση του Προγράμματος Σπουδών	1	2	3	4	5	
2.5.1	Οι συνεργασίες του προγράμματος με άλλα ιδρύματα συγκρίνονται θετικά με αντίστοιχες συνεργασίες άλλων τμημάτων / προγραμμάτων σπουδών στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.						
2.5.2	Προσελκύονται Επισκέπτες Καθηγητές εγνωσμένου κύρους.						
2.5.3	Συμμετέχουν οι φοιτητές/τριες σε προγράμματα ανταλλαγών.						
2.5.4	Η ακαδημαϊκή φυσιογνωμία του προγράμματος σπουδών είναι συμβατή με αντίστοιχα προγράμματα σπουδών στον κυπριακό χώρο και διεθνώς.						
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Εδώ έχουμε την χαμηλότερη ίσως βαθμολογία, αντίστοιχη εκείνης της ενότητας 2.2, και αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι η απάντηση στο 2.5.2. και 2.5.3 είναι αρνητική.</p> <p>Ειδικό σχόλιο για την σύγκριση με αντίστοιχα προγράμματα στην Κύπρο και το εξωτερικό: Επ' αυτού επισημαίνουμε ότι το εν λόγω Πρόγραμμα είναι πρωτότυπο και καινοτόμο ως προς το περιεχόμενό του. Και αυτό το πιστώνουμε στα θετικά του Προγράμματος.</p>							
2.6	Σύνδεση με αγορά εργασίας και κοινωνία	1	2	3	4	5	
2.6.1	Οι διαδικασίες οι οποίες εφαρμόστηκαν για την ανταπόκριση του προγράμματος στις επιστημονικές και επαγγελματικές δραστηριότητες των αποφοίτων είναι επαρκείς και αποτελεσματικές.						
2.6.2	Με βάση τη μελέτη βιωσιμότητας αναμένεται απορρόφηση						

	των αποφοίτων σε ικανοποιητικό βαθμό.				
2.6.3	Τα οφέλη της κοινωνίας από το πρόγραμμα σπουδών είναι σημαντικά.				
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Το αρκετά ειδικό, και εν πολλοίς εντόνως θεωρητικού χαρακτήρα, αντικείμενο του Προγράμματος μοιραία συνεπάγεται χαμηλή βαθμολογία στα 2.6.1 και 2.6.2. Άλλο θέμα, όμως, η χρησιμότητα για την κοινωνία, κριτήριο στο οποίο θεωρούμε ότι επιδέχεται καλύτερη βαθμολογία.</p>					

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ						
3.1	Συνέργεια Έρευνας και Διδασκαλίας	1	2	3	4	5
3.1.1	Διασφαλίζεται ότι η διδασκαλία και η μάθηση έχει επαρκώς διαφωτιστεί από την έρευνα.					
3.1.2	Τα νέα αποτελέσματα της έρευνας είναι ενσωματωμένα στο περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών.					
3.1.3	Παρέχονται επαρκείς και ικανοποιητικές εγκαταστάσεις και εξοπλισμός για τη στήριξη των ερευνητικών συνιστωσών του προγράμματος σπουδών τα οποία είναι διαθέσιμα και προσβάσιμα στο προσωπικό και στους φοιτητές/τριες.					
3.1.4	Τα αποτελέσματα της ερευνητικής δραστηριότητας του ακαδημαϊκού προσωπικού δημοσιεύονται σε διεθνή περιοδικά με το σύστημα κριτών, σε διεθνή συνέδρια, πρακτικά συνεδριών εκδόσεις κλπ.					
3.1.5	Η εξωτερική, μη κρατική, χρηματοδότηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ακαδημαϊκού προσωπικού συγκρίνεται θετικά με τη χρηματοδότηση των άλλων ιδρυμάτων στην Κύπρο και στο εξωτερικό.					
3.1.6	Η εσωτερική, χρηματοδότηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ακαδημαϊκού προσωπικού συγκρίνεται θετικά με τη χρηματοδότηση των άλλων ιδρυμάτων στην Κύπρο και στο εξωτερικό.					
3.1.7	Η πολιτική, έμμεσης ή άμεσης, εσωτερικής χρηματοδότησης των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ακαδημαϊκού προσωπικού είναι ικανοποιητική.					
3.1.8	Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών, ακαδημαϊκού, εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού του					

	προγράμματος σε ερευνητικές δραστηριότητες και έργα είναι ικανοποιητική.					
3.1.9	Η εκπαίδευση φοιτητών/τριών στην ερευνητική διαδικασία είναι επαρκής					
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Εκ των πραγμάτων υπάρχει συνέργεια έρευνας και διδασκαλίας, αφού φυσιολογικά οι διδάσκοντες τείνουν να δώσουν έμφαση σε αντικείμενα που παράλληλα ερευνούν. Από την άλλη πλευρά, τέτοια συνέργεια δεν φαίνεται να προκύπτει από τις εργασίες «προόδου» που απαιτούνται στα διάφορα μαθήματα. Ίσως οι διπλωματικές εργασίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν «όχημα» τέτοιας συνέργειας, δυστυχώς όμως δεν είναι υποχρεωτικές.</p> <p>Οι ανωτέρω σκέψεις εξηγούν την «ενδιάμεση» βαθμολογία την οποία κατά κανόνα δώσαμε στα επιμέρους κριτήρια, με εξαίρεση το 3.1.8, στο οποίο δώσαμε βαθμό 2, διότι θα επιθυμούσαμε μεγαλύτερη εμπλοκή των παραγόντων του Προγράμματος σε ερευνητικές δραστηριότητες συναφείς με το Πρόγραμμα, δεδομένου ότι υφίστανται οικονομικοί πόροι.</p>						
<p>4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ</p>						
4.1	Διοικητικοί Μηχανισμοί	1	2	3	4	5
4.1.1	Υπάρχει Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας που υποστηρίζει τους φοιτητές/τριες στα ακαδημαϊκά και προσωπικά τους προβλήματα και δυσκολίες.					
4.1.2	Οι θεσμοθετημένοι διοικητικοί μηχανισμοί για παρακολούθηση και στήριξη φοιτητών είναι επαρκείς.					
4.1.3	Η απόδοση των μηχανισμών αυτών αξιολογείται στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων.					
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Η εκτίμηση είναι θετική για τους διοικητικούς μηχανισμούς υποστήριξης του διδακτικού έργου και η εκτίμηση αυτή δεν αίρεται από την σχετική επιφυλακτικότητά μας ως προς τα κριτήρια αξιολόγησης των εν λόγω μηχανισμών.</p>						
4.2	Υποδομές / Υποστήριξη	1	2	3	4	5
4.2.1	Υπάρχουν κατάλληλα βιβλία και έγκριτα περιοδικά που υποστηρίζουν το πρόγραμμα.					

4.2.2	Υπάρχει υποστηρικτική πλατφόρμα εσωτερικής επικοινωνίας.					
4.2.3	Οι εγκαταστάσεις είναι επαρκείς σε αριθμό και μέγεθος.					
4.2.4	Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται στη διδασκαλία και την εκμάθηση (εργαστηριακός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός, αναλώσιμα, κ.τ.λ.) είναι ποσοτικά και ποιοτικά επαρκής.					
4.2.5	Το διδακτικό υλικό (βιβλία, εγχειρίδια, επιστημονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων) είναι επαρκές και εύκολα προσβάσιμο από τους φοιτητές/τριες.					
4.2.6	Το διδακτικό υλικό (βιβλία, εγχειρίδια, επιστημονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων) ενημερώνεται με τις πιο πρόσφατες εκδόσεις, σε τακτά χρονικά διαστήματα.					
4.2.7	Παρέχονται, στο διδακτικό προσωπικό, δυνατότητες επιμόρφωσης σε μεθόδους διδασκαλίας, στην εκπαίδευση ενηλίκων και στις νέες τεχνολογίες στη βάση δομημένου πλαισίου μάθησης.					
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Θετική εκτίμηση και εδώ, υπογραμμίζουμε δε ιδιαίτέρως την παροχή δυνατοτήτων επιμόρφωσης του προσωπικού.</p>						
4.3	Οικονομικοί Πόροι	1	2	3	4	5
4.3.1	Η διαχείριση και διάθεση των οικονομικών πόρων του προγράμματος σπουδών επιτρέπουν την ανάπτυξη του προγράμματος και του ακαδημαϊκού/εκπαιδευτικού προσωπικού.					
4.3.2	Η διάθεση των οικονομικών πόρων που αφορούν ακαδημαϊκά θέματα είναι αρμοδιότητα των θεσμικών ακαδημαϊκών οργάνων.					
4.3.3	Οι αμοιβές του ακαδημαϊκού και άλλου προσωπικού είναι ανάλογες με τις αμοιβές ακαδημαϊκού και άλλου προσωπικού αντίστοιχων ιδρυμάτων στην Κύπρο.					
4.3.4	Τα δίδακτρα των φοιτητών/τριών συνάδουν με τα δίδακτρα αντίστοιχων ιδρυμάτων					
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ</p> <p>Η επιφυλακτικότητα που χαρακτηρίζει την κρίση στο 4.3.1 δικαιολογείται εκ του ότι θα μπορούσε να προβλεφθεί διάθεση πόρων στοχευμένα στο Πρόγραμμα, λχ. για</p>						

πρόσκληση διαλεκτών ή εκπαιδευτικές επισκέψεις. Ως προς δε τα ερωτήματα 4.3.3 και 4.3.4, δεν διαθέτουμε συγκριτικά στοιχεία και γι' αυτό αφήσαμε κενά τα σχετικά τετράγωνα, δεδομένου επιπλέον ότι το Υπουργείο έχει στη διάθεσή του τέτοια στοιχεία για να εκτιμήσει αυτά που δηλώνει το Ίδρυμα στην Αίτησή του.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Παρακαλώ να γράψετε τα καταληκτικά σχόλια και εισηγήσεις για το πρόγραμμα σπουδών στο σύνολό του ή για επιμέρους συνιστώσες του προγράμματος σπουδών.

Επαναλαμβάνουμε και επιβεβαιώνουμε τα αναγραφόμενα στις σελίδες 11-12

Ονόματα και υπογραφές

Προέδρου και Μελών της Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης:

Όνομα:	Υπογραφή:
Χάρης Ταγαράς	
Μιχαήλ Χρυσομάλλης	
Παναγιώτης Γκλαβίνης	
Κατερίνα Σοφοκλέους	

Ημερομηνία: Τετάρτη, 1^η Φεβρουαρίου 2017